

مؤسسه مطالعات راهبردی اسلام‌آباد پاکستان با همکاری بنیاد هانس زایدل آلمان همایش دو روزه فوق‌را در تاریخ ۲۱-۲۲ سپتامبر (۳۰-۳۱ شهریور) برگزار کردند. بنده به دعوت مؤسسه و بنیاد مذکور و به توصیه دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه در این همایش شرکت کردم.

جمعا، از بیست و دو تن از مسؤولان مؤسسات راهبردی و دفاعی و بین‌المللی و نیز استادان دانشگاه و دیپلماتهای ارشد برای شرکت در این همایش دعوت شده بود که از کشورهای استرالیا، افغانستان، اندونزی، آلمان، بنگلادش، چین، ژاپن، سنگاپور، فلسطین، هند و امارات متحد عربی گرد آمده بودند. پاکستان از جمله کشورهایی است که دارای مؤسسات مطالعاتی متعدد است که از جانب دولت، وزارت امور خارجه، و وزارت دفاع آن کشور حمایت می‌شوند و پیدا است که آن کشور برای این امر اهمیت ویژه قائل است. اهمیت این همایش نیز تا حدی بود که شخص نخست وزیر پاکستان آن را افتتاح کرد و یک سخنرانی چهل و پنج دقیقه‌ای ایراد نمود. جلسات تخصصی این همایش با عناوین زیر برگزار شد: دینامیسم تحولات راهبردی در آسیا؛ صحنه متحول خاورمیانه: دینامیسم درونی و بیرونی؛ آسیای غربی، مرکزی و جنوبی؛ الگوهای همکاری منطقه‌ای.

در جلسه اول پروفسور ژا، مدیر مرکز مطالعات آسیای جنوبی مؤسسه مطالعات بین‌المللی شانگهای صحبت خود را با عنوان "ظهور صلح‌آمیز چین" ارائه کرد. تأکید وی، همچنانکه از عنوان صحبتش بر می‌آید، بر صلح‌آمیز بودن ظهور چین در صحنه جهانی بدون هرگونه تمایلات توسعه طلبانه بود. در این جلسه بیش از همه صحبت‌های پروفسور کلمنتس، استاد دانشگاه کوبینزلند و مدیر مرکز مطالعات صلح و جنگ استرالیا جالب توجه بود. ایشان در مقاله خود تحت عنوان "تهدید تروریسم: پاسخ خشونت‌آمیز و پاسخ به دور از خشونت" نقدی بنیادی از شیوه و کارایی سیاست‌های دولت آمریکا علیه آنچه تروریسم بین‌الملل خوانده می‌شود ارائه داد و سیاست‌های آن دولت را موجب افزایش تروریسم در جهان دانست. دکتر ماروین واینام، استاد بازنشسته دانشگاه پنسیلوانیا و پژوهشگر مؤسسه مطالعات خاورمیانه در واشینگتن زیر عنوان "آسیا در محاسبات سیاست خارجی آمریکا" مروری بر سیاست خارجی آن کشور و جایگاه آسیا در آن کرد و اقدامات و سیاست‌های دولت جرج بوش را موجب تضعیف بی‌سابقه جایگاه و موقعیت آمریکا در آسیا دانست. در جلسه تخصصی خاورمیانه، آقای دجانی استاد دانشکده علوم انسانی و رئیس مرکز گسترش صلح و مردم‌سالاری سرتاوی فلسطین، در مورد وضعیت فعلی سیاست داخلی فلسطین و بن‌بست موجود بین حماس و فتح صحبت کرد و راه حل را در تشکیل یک حزب جدید دید که بتواند اعضای میانه روی هر دو طرف را به خود جلب کند و دولت جدیدی تشکیل دهد. آقای طاهر امین استاد روابط بین‌الملل دانشگاه قاعد اعظم پاکستان در مورد تحولات جهان عرب پس از یازده سپتامبر ۲۰۰۱ صحبت کرد و بنده در مورد ماهیت تحولات سیاسی منطقه خاورمیانه و جایگاه ایران مطالبی مطرح کردم.

در جلسه تخصصی آسیای غربی و مرکزی آقای دکتر مصطفی علانی، مشاور امنیتی و مدیر برنامه مطالعات تروریسم و امنیت در مرکز مطالعات خلیج فارس امارات متحد عربی گزارشی یکسویه از وضعیت کشورهای خلیج فارس ارائه داد و اعلام کرد که در همه کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس مشکل تروریسم حل شده و القاعده مهار شده و مسأله‌ای به این نام

در این کشورها دیگر وجود ندارد و آنچه هست مربوط به خارج است. ایشان همچنین ایران را عامل اکثر مشکلات خلیج فارس دانست و ضمن ابراز ناخرسندی از "اشغال سه جزیره عربی" ایران را کشوری توسعه طلب و عامل بی‌ثباتی منطقه خواند. بنده به سهم خود به سخنان ایشان پاسخ گفتم. علاوه بر من پروفیسور کلمنتس و چند تن دیگر از شرکت‌کنندگان از مطالب ایشان انتقاد کردند. آقای پروفیسور چاری، مدیر مؤسسه مطالعات صلح و جنگ دهلی نو در صحبت خود به روابط رو به گسترش هند با خلیج فارس، افغانستان، و آسیای مرکزی پرداخت و جنبه‌های مختلف آن را تحلیل کرد. خانم شیرین مزاری، میزبان همایش و مدیرکل مرکز مطالعات راهبردی اسلام‌آباد درباره موضوع حساس روابط جدید راهبردی هند و آمریکا سخن گفت و گسترش آن را موجب برهم زدن تعادل راهبردی موجودی در آسیای جنوبی و آغاز دور جدیدی از رقابت تسلیحاتی در شبه قاره دانست. در جلسه تخصصی الگوهای همکاریهای منطقه‌ای، دکتر سایمون تی، رئیس مؤسسه امور بین‌الملل سنگاپور درباره الگوی آسه‌آن صحبت کرد و ژنرال منیرالزمان از بنگلادش درباره سارک (اتحادیه آسیای جنوبی برای همکاریهای منطقه‌ای) و آقای محمد رضوان عبدالله دیپلمات بازنشسته مالزی درباره لزوم تشکیل جلساتی بین اعضای غیر عرب سازمان کنفرانس اسلامی سخن گفت که موجب اعتراض آقای علانی از امارات گردید. این همایش از جمله همایش‌های منطقه‌ای تخصصی متمرکز و پرتیر بود و بنا است مجموعه مقالات کامل و مباحث آن در یک کتاب توسط مؤسسه مطالعات راهبردی اسلام‌آباد که میزبانی آن را برعهده داشت، چاپ شود.

فرهاد عطایی - دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

پښتونستان د علومو او مطالعاتو فریښی
پرتال جامع علومو انسانی